

Grüneberg, Arthur:

RAGASZTÓKÖTÉS A KÖNYVTÁRI KÖNYVEKNÉL

/Hozzászólás./

Aschmann^{1/} szaktárs munkamódszerével, eljárásával teljesen egyetértek, de csak a nettós előzék felállításáig. Én ugyanis a fatalpas présbe való beillesztés előtt a könyvtömböt iveltre kerekitem azáltal, hogy egy sajátmagam által készített keménypapír-görbülethez szorítom hozzá. Ezáltal a papír nemcsak annyi ragasztóanyagot vesz fel, mint amilyen vastag a lap, hanem valamivel többet, ami azt eredményezi, hogy a ragasztóanyag egy kissé behatol a lapok közé is, minek következtében a hátrész szélesebb, magasabb lesz, mint amilyen maga a könyvtömb. Kétoldali, legyezőszerűen történt lehajlítás után, átragasztom olyan laza szövésű szövettel, melyen a ragasztóanyag jól áthatolhat, majd végül még egyszer átkenem, hogy a szövet a ragasztóanyag rétegébe ágyazottan feküdjék. Befejezésül a kerekítés hatékonyabb alátámasztása okából szivós papírral ragasztom át, melyhez ugyanezt a papírragasztót használom. Ezt a munkamódszert ajánlja a "Buchbinderei und Papierverarbeitung" /Könyvkötészet és Papírfeldolgozás/ című folyóirat 1952. évi 4. számának 53. oldalán Hartmann szaktárs a lipcsei "Grafikai Műszaki Intézet" /Institut für grafische Technik/ tagja.

A ragasztókötésnél nagyon kell figyelni a papírfajtákra, a papír erősségére, a legyezőszerű hajlításra és a ragasztóanyagra. Erődes papírfajták, mint vastag újság- vagy gépéres papírok sokkal alkalmasabbak, mint a finom felületű, famentes, enyves vagy simított papírok, melyek anyagába a ragasztóanyag nem szívódik jól fel és nem tud gyorsan és alaposan behatolni. Erősebb /vastagabb/ papíroknál - 90 g/m² és azon felül - a ragasztókötés használhatóságát kérdésessé teszi azok merevsége, minek következtében a könyvtömb egyszerű felütése is már széttöréssel járhat. Hartmann szaktárs 90 fokig ajánlja a legyezőszerűen történő lehajlítást a bekenéskor. [A présből kiálló tömböt először egyik irányba hajlítják le, hogy a lapok legyezőszerűen széthúzódjának, s bekenéskor nagyobb felület érjen a ragasztó. A kenés után ellenkező irányban történik ugyanaz a hajlítás. - Ford.] A felsőbajorországi Hesselmann cég gépeivel

1/ Aschmann, Bernhard: Könyvtári könyvek fűzésmentes kötése. - Der Bibliothekar. 1955. 12.sz. 730.lap. [Magyarul: Könyvtári Tájékoztató. 1956. 3.sz. 32.lap.]

ez a hajlítás 120 fokig is fokozható. Ezen a fokon felül a tartósság csökkenése következik be. Néhány hete egy Stuttgartban készült ragasztókötéses füzetet kaptam bekötésre. A könyvtömb egyenes háttal /gerinccel/ volt a kötésbe beragasztva. Az enyv megkeményedett és a füzet több részre tört. Ebből az látható, hogy a merev hátnál /gerincnél/ valamint az átragasztásnál ugyanazt a ragasztóflastromot /Plastkleber/ kell felhasználni, alkalmazni. A "Ligament CBL" műanyagragasztót, melyet Aschmann kartárs ajánl, nem tartom a ragasztókötéshez alkalmasnak. A Röbel és Fiedler cég ajánlójegyzéke szerint bár nagyon jól bevált nehéz felületek ragasztásánál /érc, műanyag, kartvákron lévő styroflexek, levélborítékok u.n. ablakainál, ~~komplex~~ összeszervezésnél/, de nem a ragasztókötésnél. Erre a célra nevezett jegyzék /Prospekt/ egyetlen ragasztóanyagról sem gondoskodik. A Grafikai Műszaki Intézetnek az utóbbi években sikerült a ragasztókötés céljára alkalmas különleges ragasztóanyagot kikísérletezni és pedig a "Dartex-Kaltleim J 2488/4"-et, melyet a VEB Cipővegyészet állít elő Leipzig-Mölkauiban. Ez a kiváló ragasztó /Plastkleber/ a nyugat-német "Planatol"-al mindenképpen egyértékű.

Az olyan időben, amikor majdnem naponta új ragasztóanyagok jelennek meg a piacon, szükséges, hogy minden egyes esetben pontosan meghozonyosodjunk arról, hogy melyik ragasztóanyag mire alkalmas. Ha mindjárt nem is jelentkeznek panaszok, kifogások, az még nem jelenti azt, hogy a ragasztó időálló is. A "Buchbinderei und Papierverarbeitung" /Könyvkötészet és Papírfeldolgozás/ című szakfolyóirat közli ezekhez a kérdésekhez is a legújabb tapasztalatokat. Mivel mi könyvkötők nem lehetünk ugyanakkor vegyészek is, tehát nekünk az anyagokról és feldolgozási eljárásaikról a szaksajtónk útján kell értesülnünk és tájékozódnunk.

Sajnos Aschmann szaktárs cikkéből nem tűnik ki, hogy ő a könyvtömböt egyenesen hagyja-e vagy később kerekíti. Éppen a könyvtömbök -különbösen az erős könyvtári használatnál - hajlanak arra, hogy nagyon hamarosan "kivetik a hasukat", t.i. nem a hátuk felé kerekednek, hanem az elejük, tehát az első vágás felé és ezáltal a könyvtárak számára használhatatlanná válnak. Az utólagos kerekítésnek azonban megvannak a nehézségei. Ha nagyon frissében történik a kerekítés /ívelés/, úgy nagyon hamar szakad a ragasztószalag /Klebestoff-film/ és több darabban marad a kézben. Ha pedig túl későn történik, akkor meg a film már túl szilárd. Látszólag enged, de csakhamar összehúzódik és a könyv megint egyenessé válik. Ezért ajánlatos, hogy a könyvtári könyveket már előzőleg kerekítsük.

A ragasztókötéses könyveket is le kell préselni. Azt kérdezhetnénk, hogy álljon elő az eresz, ha nincsen fonal, ami a vastagodást adja. Az én általam leírt munkamódszer alapján erre a kérdésre könnyű választ adni. A ragasztóanyag, mely a lapszélek közé került, vastagabb könyveknél erre elegendő. A könyvet úgy helyezük préselésre két falap közé, hogy az eresz néhány millimétert kiálljon és így kerüljön erős préselésre. Ezáltal magától fog eresz képződni és a szüvedék olyan szorosan fogja a könyv hátát fogni, hogy mindenütt egyenletesen és erősen odafekszik és ezáltal az egyes lapokat egymásra nyomja. Ezzel az eljárással én már évek óta a legjobb tapasztalatokat szereztem és ezért szerettem ezt az eljárást könyvtári kötések számára ajánlani.